

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Europa-Kommissionens meddelelse ”Påpegning og håndtering af hindringer på det indre marked” (KOM (2020) 93)

1. Resumé

Europa-Kommissionen (herefter Kommissionen) præsenterede den 10. marts 2020 meddelelsen ”Påpegning og håndtering af hindringer på det indre marked” (KOM (2020) 93). Meddelelsen identificerer de 13 hyppigst rapporterede barrierer på det indre marked og hovedårsager til barriererne samt kommer med anbefalinger til tiltag, som skal begrænse barriererne.

Regeringen anser et effektivt indre marked som det primære redskab til at sikre danske jobs, vækst og konkurrenceevne, idet det indre marked også må være fair, beskytte mod social dumping og sikre lønmodtagerrettigheder. Regeringen hilser Kommissionens meddelelse velkommen, og ser frem til Kommissionens videre arbejde med at fjerne barrierer på det indre marked.

Regeringen anser meddelelsen som et godt faktabaseret udgangspunkt for Kommissionens indsats for at sikre bedre håndhævelse og mere ensartet implementering, som er beskrevet i meddelelsen en. ”Langsigtet handlingsplan for bedre gennemførelse og håndhævelse af reglerne for det indre marked” (KOM (2020) 94).

2. Baggrund

Kommissionen præsenterede den 10. marts 2020 meddelelsen ”Påpegning og håndtering af hindringer på det indre marked” (KOM (2020) 93). Meddelelsen blev modtaget i dansk sprogversion den 18. marts 2020.

Meddelelsen er en del af en pakke af meddelelser, der også indeholder ”Langsigtet handlingsplan for bedre gennemførelse og håndhævelse af reglerne for det indre marked” (KOM (2020) 94), ”En SMV-strategi for et bæredygtigt og digitalt Europa” (KOM (2020) 103), ”En ny industristrategi for Europa” (KOM (2020) 102), samt ”En ny cirkulær handlingsplan for et renere og mere konkurrencedygtigt Europa (KOM (2020) 98).

Med meddelelsen følger Kommissionen op på Det Europæiske Råds opfordring fra 22. marts 2019 (ST 1 2019 INIT) om at fjerne alle tilbageværende

uberettigede barrierer på det indre marked samt at undgå nye uberettigede barrierer.

Rådet for konkurrenceevne opfordrede i maj 2019 (9743/19) til, at uberettigede barrierer for handel i EU skulle fjernes, særligt for tjenesteydelser, og anmodede Kommissionen om at færdiggøre en undersøgelse af eksisterende barrierer i marts 2020.

Kommissionens meddelelse om barrierer på det indre marked bygger på resultaterne i to rapporter. Dels ”Resultattavlen for forbrugermarkederne 2019”, som bygger på en analyse af europæiske forbrugeres holdninger til grænseoverskridende handel. Dels rapporten ”Brugerrejser i det indre marked: Praktiske forhindringer og barrierer” (SWD (2020) 54), der både omhandler virksomhedernes eksport af varer og tjenesteydelser og etablering af virksomhed i et andet EU-land.

3. Formål og indhold

Formålet med Kommissionens meddelelse er at identificere eksisterende barrierer på det indre marked, og hvorledes disse barrierer kan fjernes. Meddelelsen oplister de 13 hyppigst rapporterede barrierer på det indre marked, som virksomheder og forbrugere oplever. Meddelelsen tager udgangspunkt i brugerrejser for hhv. virksomheder og forbrugere, og grupperer barriererne efter, hvor i eksport- eller købsprocessen barriererne findes. Det er særligt SMV’er og fagfolk, der rammes hårdest af de 13 barrierer. Derudover redegør Kommissionen for hovedårsager til barriererne og giver bud på de vigtige tiltag for at fjerne eller mindske barriererne.

De 13 hyppigst rapporterede barrierer på det indre marked er følgende:

1. Vanskeligheder med at få adgang til oplysninger om bl.a. mulighederne på markederne og potentielle samarbejdspartnere samt problemer med at skaffe viden om relevante lovregulerede krav.
2. Besværlige og komplekse administrative procedurer i forbindelse med salg af varer eller tjenesteydelser i en anden medlemsstat.
3. Ulige adgang til offentlige indkøb.
4. Ineffektivitet, som skyldes nationale tekniske krav, standarder eller andre regler i bestemte sektorer, som strider mod EU-regler.
5. Særligt servicesektoren oplever problemer vedrørende adgangskrav i relation til specifikke aktiviteter eller professioner.
6. Forbrugere og virksomheder oplever, at deres grænseoverskridende købsanmodning bliver afvist.
7. Forbrugernes manglende tillid til grænseoverskridende onlinekøb.
8. Forbrugere er mål for grænseoverskridende svindel.
9. Byrdefulde procedurer på grund af forskelle i skattesystemer og forvaltninger.
10. Problemer med at løse handelsretlige konflikter og opkrævning af betalinger.

11. Problemer med at registrere erhvervsaktivitet i andre medlemsstater.
12. Mangel på kvalificeret arbejdskraft og misforhold mellem efterspurgt og udbudte kvalifikationer, hvilket hindrer virksomhederne i at ekspandere på det indre marked.
13. Sprogbarrierer.

Kommissionen har identificeret følgende hovedårsager til barriererne:

1. Valg af lovgivning på EU-niveau og nationalt i medlemsstaterne

En af forklaringerne på, at virksomheder fx oplever komplekse administrative procedurer og nationale tekniske krav, er medlemsstaternes forskellige tilgange til at implementere EU-regulering. Dette problem er særligt gældende inden for servicesektoren. Her oplever virksomheder ofte forskellige nationale adgangskrav og krav til erhvervsudøvelse, såsom tilladelsesordninger og forsikringskrav. De forskellige nationale tekniske krav er også særligt gældende på områder, hvor EU ikke har nogen eller har begrænset lovgivningsmæssige beføjelser. Det gælder fx på det sociale- og uddannelsesområdet.

Endvidere peger Kommissionen på, at barriererne også skyldes fleksibilitet på harmoniserede områder. På nogle områder, som fx på dele af forbrugerområdet, har medlemsstaterne mulighed for at overimplementere ved at fastsætte standarder, der ligger over den fastlagt EU-regulering. Dette giver forskellige regler, der bl.a. kan gøre det vanskeligere for forbrugerne og virksomhederne at forstå reglerne og omfanget af deres rettigheder.

Desuden kan sammenhængen mellem lovgivning – ofte på EU-niveau og nationalt niveau – og hyppige ændringer i national lovgivning også forklare årsagen til barriererne. Det er både med til at skabe juridisk usikkerhed for virksomhederne og øge virksomhedernes efterlevelseseffektivitet. Herudover skyldes nogle af barriererne, at de falder inden for områder, hvor EU-lovgivningen forfølger andre legitime politiske målsætninger, som fx forbruger- eller miljøbeskyttelse, og hvor der i EU-lovgivningen skal findes en balance mellem sådanne målsætninger og den frie bevægelighed på det indre marked.

2. Gennemførelse og håndhævelse af EU-regler

Mangelfuld implementering i medlemsstaterne og mangelfuld håndhævelse af de eksisterende EU-regler er en grundlæggende årsag til de fleste af de 13 barrierer i meddelelsen. Servicesektoren er et af de områder, hvor der er et uudnyttet potentiale på grund af manglende håndhævelse af eksisterende regler. Derudover fremhæver Kommissionen også, at manglende anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på vareområdet¹ er en af forklaringerne på, at virksomheder oplever problemer på det indre marked.

¹ For varer, som ikke er omfattet harmoniseret EU-lovgivning skal myndighederne som udgangspunkt anerkende produkterne, hvis de lovligt sælges i andre medlemsstater.

For så vidt angår håndhævelsen af eksisterende regler fremhæver Kommissionen ikke et specifikt lovgivningsområde, men peger i stedet på vigtigheden af det nuværende implementeringsarbejde med nyligt vedtagne retsakter, der giver medlemsstaterne håndhævelsesbeføjelser, som fx Markedsovervågningsforordningen (2019/1020). Kommissionen henviser til, at der behov en generel indsats, hvorfor Kommissionen har fremsat meddelelsen om en "Langsigtet handlingsplan for bedre gennemførelse og håndhævelse af reglerne for det indre marked" (KOM (2020) 94).

3. Administrativ kapacitet og praksis

En tredje årsag, som Kommissionen påpeger som en af forklaringerne på de 13 hyppigst rapporterede barrierer, er manglen på digitale løsninger. Manglende digitale tjenester er især medvirkende til at skabe barrierer i forhold til adgang til information om regler og krav i medlemsstaterne. Kommissionen angiver her, at implementeringen af den fælles digitale portal (2018/1724) vil lette adgangen til sådanne oplysninger.

Utilstrækkelig koordination mellem Kommissionen og nationale myndigheder imellem underminerer en effektiv håndhævelse af reglerne og en fair konkurrence på det indre marked. Dette spørgsmål er særlig relevant i forbindelse med markedsovervågning af produkter, hvor forskellige synspunkter hos markedsovervågningsmyndighederne er blevet identificeret som en hindring for grænseoverskridende aktiviteter. Også på serviceområdet fører utilstrækkeligt eller ineffektivt samarbejde mellem de nationale myndigheder ofte til forskelligartede regler og procedurer, som pålægges virksomhederne.

Utilstrækkelig administrativ kapacitet hos nationale myndigheder, der skal implementere indre markedsregler nationalt, regionalt eller lokalt, er også en af forklaringerne. Dette er særligt en grundlæggende årsag til barrierer relateret til situationer, hvor virksomheder fx ønsker at byde på et offentlig udbud.

4. Generelt virksomheds- og forbrugermiljø i medlemsstaterne

Derudover påpeger Kommissionen, at barriererne skyldes medlemsstaternes forskellige virksomheds- og forbrugermiljøer². Bl.a. har Kommissionen i det europæiske semesters landespecifikke henstillinger (KOM (2019) 500) opfordret medlemsstaterne til at afskaffe de mest problematiske reguleringsmæssige og administrative byrder i den offentlige forvaltning og i erhvervmiljøet.

5. Kulturelle forskelle mv.

² Kommissionen opfordrer til at forbedre nationale virksomhedsmiljøer gennem specifikke initiativer herfor i sin SMV-strategi for et bæredygtigt og digitalt Europa (KOM (2020) 103).

Endelig er der en række årsager til barrierer på det indre marked, som bunder blandt andet forskellige i præferencer hos forbrugerne, de forskellige sprog i EU-landene, geografi samt infrastrukturelle forhold.

Kommissionen peger på følgende tiltag for at fjerne eller mindske barrierene: Medlemsstaterne og Europa-Parlamentet opfordres bl.a. til hurtigt at vedtage alle indre marked- og e-forvaltningsrelevante forslag i den kommende budgetperiode for 2021-2027. Derudover opfordres medlemsstaterne til at sikre, at al national regulering, som har en negativ indflydelse på det indre marked, har hjemmel i EU-retten. Medlemsstaterne skal endvidere gøre en større indsats for at overholde reglerne på det indre marked, udfase eksisterende barrierer og hindre at nye opstår. Samtidig skal medlemsstaterne sikre tilstrækkelige ressourcer til de administrative enheder, som implementerer reglerne på det indre marked. Endelig skal medlemsstaterne sikre effektiviteten af nationale informationscentre, hvor små og mellemstore virksomheder (SMV'er) kan få koordinerede svar om efterlevelse af regler på det indre marked.

Ud over anbefalinger til medlemsstaterne og Europa-Parlamentet fremhæver Kommissionen også sin egen rolle i forhold til at fjerne og mindske barrierer i det indre marked. Kommissionen fremhæver bl.a., at handlingsplanen for bedre implementering og håndhævelse af indre markedsreglerne (KOM (2020) 94), vil bevirke til at sikre bedre gennemførelse og håndhævelse af EU-regulering. Derudover vil Kommissionen undersøge mulighederne for yderligere EU-regulering, som kan adressere barriererne. Kommissionen vil rapportere om resultatet af denne analyse i 2021. Kommissionen vil også fortsætte med at arbejde med medlemsstaterne om deres nationale barrierer samt styrke Kommissionens program for målrettet og effektiv regulering (REFIT), som skal sikre, at EU-lovgivningen på en effektiv måde giver resultater, der er gode for borgerne og virksomhederne med så få omkostninger som muligt.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser. Det er muligt, at enkelte initiativer, der er listet i meddelelsen, vil få lovgivningsmæssige konsekvenser på sigt.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv samfundsøkonomiske eller statsfinansielle konsekvenser.

Meddelelsen medfører ikke i sig selv administrative konsekvenser for dansk erhvervsliv.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelsen har ikke konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Forslaget er sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål med frist den 20. marts 2020. Der er modtaget svar fra Danske Erhverv, Dansk Industri, Dansk Byggeri og Forbrugerrådet TÆNK. Nedenfor findes en opsummering af deres bemærkninger:

Dansk Erhverv (DE) er positive over, at Kommissionen har udarbejdet en rapport over barrierer på det indre marked, som afspejler, at det indre marked stadig ikke er integreret i tilstrækkelig grad. Dette stemmer overens med erfaringer hos DE, ligesom DE er enige i rapportens beskrivelse af barriererne på det indre marked. DE mener, at der skal større fokus på barriererne, og at der skal gøres mere for at afdække og afhjælpe disse og derved indfri det store uforløste potentiale på det indre marked.

Dansk Industri (DI) ser barriere-rapporten, som det første skidt i arbejdet for at finde effektive løsninger på problemerne på det indre marked. DI roser Kommissionen for at have taget udgangspunkt i et brugerperspektiv, som viser, at mange barrierer går på tværs af virksomheder og sektorer, hvilket også er DI's erfaring. DI havde dog gerne set større klarhed omkring, hvorvidt Kommissionens tiltag adresserer og afhjælper alle barrierer og hovedårsager.

DI oplyser, at de barrierer, som om rapporten omtaler, i vidt omfang svarer til de barrierer, som DI har identificeret hos deres medlemmer i en medlemsundersøgelse fra 2017-2018. DI kritiserer dog, at Kommissionens rapport ikke forholder sig til de barrierer, virksomhederne oplever som følge af manglende europæiske standarder.

Dansk Byggeri meddelte, at man ikke havde særlige bemærkninger til meddelelsen.

Forbrugerrådet TÆNK kan støtte op omkring rapportens afsnit om implementering og håndhævelse af reglerne på det indre marked.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke konkrete oplysninger om andre landes holdninger til selve meddelelsen eller de enkelte indsatsområder eller initiativer. Der forventes overordnet opbakning blandt medlemslandene til Kommissionens videre arbejde med at lempe og fjerne barriererne på det indre marked. Der forventes særligt opbakning fra en større gruppe af lande, som i fællesskab har opfordret Kommissionen til at fremsætte en ambitiøs handlingsplan.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen anser et effektivt indre marked som det primære redskab til at sikre danske jobs, vækst og konkurrenceevne, idet det indre marked også må være fair, beskytte mod social dumping og sikre lønmodtagerrettigheder. Regeringer hilser Kommissionens meddelelse velkommen, og ser frem til Kommissionens videre arbejde med at fjerne barrierer på det indre marked.

Regeringen anser meddelelsen som et godt faktabaseret udgangspunkt for Kommissionens indsats for at sikre bedre håndhævelse og mere ensartet implementering, som er nærmere beskrevet i meddelelsen om en ”Langsigtet handlingsplan for bedre gennemførelse og håndhævelse af reglerne for det indre marked” (KOM (2020) 94).

Regering er positiv overfor, at Kommissionen vil igangsætte en analyse på baggrund af den netop offentliggjorte rapport om barrierer på det indre marked, med fokus på, om der er behov for ny EU-regulering.

Regeringen anser digitaliseringsklar og fremtidssikker regulering for at være et vigtigt instrument i forhold til at fjerne barrierer for iværksættere og små og mellemstore virksomheder, der ønsker at skalere på tværs af det indre marked. Regeringen finder, at meddelelsen illustrerer den stigende kompleksitet på det indre marked. Regeringen arbejder således for, at der etableres kvivkskranker (”one-stop-shop”), der forpligter medlemsstaterne til at give virksomhederne et skræddersyet og koordineret svar om de regler, som virksomheden skal efterleve. Dette vil gøre det nemmere for virksomheder at identificere relevante informationer og procedurer.

Regeringen finder det vigtigt, at de videre politiske drøftelse ikke foregriber forhandlingerne om den kommende finansielle ramme, idet regeringens hovedprioritet for MFF-forhandlingerne er at realisere et samlet udgiftsniveau svarende til 1,00 pct. af EU27's BNI.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.